

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA REVIIJA, KI ŠE IZHAIJA

PLANINSKI

VESTNIK

5
2020

TEMA MESECA

**Stoletnica
Rapalske pogodbe**

Z NAMI NA POT

Okoli Mojstrane

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

9177103350434008

3,90 €

125 let
Planinskega
vestnika

IZ PLANINSKE ZALOŽBE – AKCIJA

PLANINSKO-IZLETNIŠKI VODNIK PREDDVOR, Tomaž Polajnar in Marjan Raztresen

Preddvor, ta premalo znani kraj, dobesedno pred vrati Kranja in tudi Ljubljane, je izvrstno izhodišče za dolgo vrsto planinskih izletov in tur vseh težavnostnih stopenj, tudi na dvatisočak Storžič, ki je preddvorska hišna gora. Od številnih planinskih poti so opisane nekatere najbolj znane, ki vodijo na hribe in planinske točke na obeh straneh reke Kokre in ki jih je mogoče videti ali vsaj slutiti iz Preddvora in njegove neposredne okolice. Med njimi so taki, ki vzamejo le urico ali dve, pa tudi čisto prave celodnevne planinske ture na dvatisočake in na hribe tik pod to višino, ki so primerne le za dobro in vsestransko usposobljene ter opremljene planince.

Format: 110 x 170 mm; 96 strani, 32 fotografij

CENA: V času od 15. 5. 2020 do 15. 6. 2020 lahko planinsko-izletniški vodnik Preddvor kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 3,30 €* (redna cena: 6,60 €*).

**DDV je vračunan v ceno. Stroške poštnine plača naročnik.*

NOVO V PLANINSKI TRGOVINI

ČEZ DRN IN STRN, Anka Rudolf

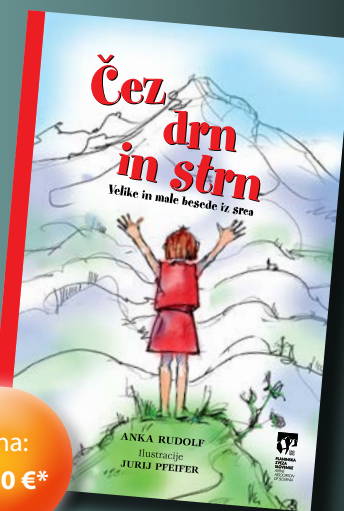
Knjiga osemnajstih pravljic, pripovedk in zgodb vsebinsko predstavlja širše območje Idrijskega, njegovih prebivalcev in njihovega načina življenja od najzgodnejših, tudi zgodovinsko izpričanih časov do današnjih dni.

Knjigo bogatijo ilustracije Idričana, akademskega slikarja Jurija Pfeiferja, vsestranskega ustvarjalca, ilustratorja otroških knjig pri Mladinski knjigi in otroških revij.

Vsebina zgodb je prikazana skozi doživljanje sveta tako mladega kot odraslega bralca.

Format: 165 x 240 mm, 152 strani, italijanska vezava

cena:
24,90 €*

**DDV je vračunan v ceno. Stroške poštnine plača naročnik.*

I N F O R M A C I J E · N A K U P · N A R O Č I L A

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE, PLANINSKA TRGOVINA PZS

NA SEDEŽU Ob železnici 30a, Ljubljana, v času uradnih ur
(v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure; odmor za malico: 10.30–11.00).

PO POŠTI p. p. 214, SI-1001 Ljubljana

PO TELEFONU 01 43 45 684 v času uradnih ur brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)

PO FAKSU 01 43 45 691

E-NAROČILA trgovina@pzs.si ali spletna trgovina PZS: <http://trgovina.pzs.si>.

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana • telefon: 08 380 67 30 • faks: 04 589 10 35 • e-naročila: info@planinskimuzej.si

IZDAJATELJI IN ZALOŽNIK:

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje. 120. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:

Planinska zveza Slovenije

Uredništvo Planinskega vestnika

Ob železnici 30a, p. p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

www.pvkazalo.si

www.facebook.com/planinskivestnik

ODGOVORNI UREDNIK:

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:

Emil Pevec (tehnični urednik), Marta Krejan Čokl,

Zdenka Mihelič, Irena Mušič Habjan, Mateja Pate,

Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVCI:

Peter Šilak, Mitja Filipič, Jurij Ravnik

LEKTORIRANJE:

Marta Krejan Čokl, Mira Hladnik, Vera Šeško,

Sonja Čokl, Darja Horvatič (korektorica)

OBLIKOVANJE:

Mojca Dariš

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:

Schwarz print, d. o. o.

Tiskano na NEO MATT papirju, Triglav papir

NAKLADA: 4500 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaeročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva in PZS. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije,

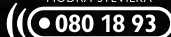
Ob železnici 30a, p. p. 214, SI-1001 Ljubljana,

po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali

po telefonu 080 1893 (24 ur na dan) in na naslovu:

<https://clanarina.pzs.si/vestnik.php>.

MODRA ŠTEVILKA

Transakcijski račun PZS:

IBAN: SI56 6100 0001 6522 551

SWIFT: HDLSI22

DELAVSKA HRANILNICA D.D. LJUBLJANA

Naročnina 39 EUR, 63 EUR za tujino, posamezna številka 3,90 EUR. Člani PZS so upravičeni do 25 % popusta na letno naročnino Planinskega vestnika. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra za prihodnje leto.

Izdajanje revije sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), št. pog. 630-183/2017-1.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS.

Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Vmesni mejnik rapalske meje med Žirmi in Gorenjim Vrsnikom je bil zgolj en od več kot 4500-tih, ki so pred stoletjem razmejili slovenske gore. Foto: Oton Naglost

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje in plezanja po gorah po navodilih iz te revije.

Najslabša meja je tista, ki se spreminja

Po zadnjih dogodkih in ukrepih ob pojavu pandemije se verjetno vsi, ne le planinci, strinjamo, da je vsaka meja slaba – najslabša pa je tista, ki se pojavi, kjer je ni bilo.

Po tem, ko smo se morali čez noč soočiti z omejitvijo gibanja le po lastni občini, se nam je vsem bolj ali manj skrčil življenjski prostor. Vsakdanja opravila so postala zelo otežena, življenje med štirimi stenami pa utruja tako telesno kot umsko. Človek je bitje, ki potrebuje določeno svobodo, sicer njegovo življenje začne izgubljati smisel. Tudi zaradi tega so nekoč davno ljudje "izumili" zapore, saj je omejevanje svobode počasno trpljenje.

Zaradi lokalne razdrobljenosti naše države, v kateri imamo več kot dvesto občin in med njimi najmanjša meri zgolj sedem kvadratnih kilometrov, se je marsikomu od nas, ki smo bili vajeni obiska gora ali vsaj popoldanskega skoka na svoj hišni kuclj, sesul svet. Vsakdanji cilj se je znašel na drugi strani občinske meje, ponekod celo označeni s trakovi in varovani z budnimi prostovoljci. Večina državljanov je to mirno sprejela in se poslušno samoomejila ter ni kršila predpisanih ukrepov. Toda čeprav je marsikdo od nas v tem času prvič odkril najvišjo točko svoje občine ali hodil po še nikoli prehojenih stezicah in opazil nove zanimivosti, to ni omililo velikega razočaranja in grenkobe. Planinci smo pač planinci zato, ker ljubimo svobodo.

Tokratna tema meseca govori o meji, ki se je pojavila nepričakovano. Pred okroglim stoletjem je med seboj razdelila naše ljudi in njihovo zemljo ter planincem onemogočila dostop na gore, ki so jih radi obiskovali. Govorimo o rapalski meji. Ta je danes kljub mnogim lokalnim zgodbam o tihotapstvu in še zadnjim živim pričam, ki se spominjajo življenja ob krivični meji, dokaj pozabljena. Povojno obdobje, ki je sledilo padcu rapalske meje, je bilo preprosto preveč burno in spomini nanjo so v zgodovinskem spominu in šolskih učbenikih izzveneli v pozabo. To velja predvsem za notranjost države, toda nekdanji obmejni kraji in ljudje na ozemlju, ki ga je skoraj trideset let zasedala Kraljevina Italija, tega zlepa ne bodo pozabili.

Kot razberemo iz planinskih spominov in arhivov, se je v veliki zagati med obema svetovnima vojnoma znašlo tudi slovensko planinstvo. Od visokogorja so našim planincem ostale le Kamniško-Savinjske Alpe. Julijske Alpe in Karavanke so v veliki meri spadale v razširjen obmejni pas, kamor se je smelo, vendar šele po več letih meddržavnih pogajanj, s posebno dovolilnico. Planinstvo na drugi strani rapalske meje v Idrijsko-Cerkljanskem, Škofjeloškem in Notranjskem hribovju pa je bilo za planince popolnoma onemogočeno.

Po zadnjih omejitvah gibanja si lahko tudi mi vsaj približno predstavljamo, kako se je počutila generacija planincev med obema vojnoma. Toda omejitve zanje je trajala neprimerno dlje časa, vse do leta 1947.

Tudi naši planinski predhodniki so v svojem času našli nekaj manjših "bonbončkov", kot smo jih našli mi v svojih občinah. Zaradi rapalske meje so bile zgrajene naše prve zelo zahtevne zavarovane poti, ferate. Te stare ferate predstavljajo spomenik enega od bojov, ki ga je nekoč vodilo Slovensko planinsko društvo. Kar spomnimo: SPD se je za naše gore v času monarhije borilo proti Nemcem. V rapalskem obdobju v Kraljevini Jugoslaviji so nam večji del gora zasedli Italijani. Danes pa ... vidnega sovražnika ni. Gore nam jemljejo omejitve, pogled v prihodnost pa je, kot pravijo, meglen.

Dušan Škodič

UVODNIK

1 **Najslabša meja je tista, ki se spreminja**

Dušan Škodič

TEMA MESECA

4 **Stoletnica Rapalske pogodbe**

Dušan Škodič

RAZMIŠLJANJE

19 **Po dežju vselej posije sonce**

Jože Rovn

ZAKOTJA KARAVANK

20 **Če Google ne pozna, tisto ne obstaja?**

Vid Pogačnik

PLEZALSKE LEGENDE

26 **Janko Ažman**

Vladimir Habjan

TUJE GORE

30 **Muzejski primerek na Bernini**

Miro Štebe

Z NAMI NA POT

34 **Izleti okoli Mojstrane**

Gregor Kofler

USEBINE USEH
PLANINSKIH VESTNIKOV
OD LETA 1895 DALJE NA
WWW.PUKAZALO.SI.

PLANINČKOV KOTIČEK

43 Kako so bistri polhi ukanili bolezen – 1. del

Kristina Menih

INTERJUJ

46 Jera Musič

Mire Steinbuch

KOLUMNA

50 S hribov pridemo vedno domov, zato ni vseeno

Matevž Lenarčič

KOLUMNA

52 Moja, tvoja, naša – Mati

Nuša Maver

GORE IN GLASBA

54 Alpska simfonija

Andrej Mašera

FOTOGODBA

58 Barva, čopič in – gas?!

Mateja Pate

RAZMIŠLJANJE

60 Korona počitnice

Martina Čufar Potard

GORSKO REŠEVANJE

62 Nesreče v gorah v letu 2019

Jani Bele

ANKETA

65 Planinski vestnik je nacionalni zaklad

Zdenka Mihelič

KOLUMNA

66 Urnite nam gore!

Mateja Pate

PLANINSKE KOČE

68 66 let Zasavske koče na Prehodavcih

Saša Plevel

KORONAVIRUS

72 Planinstvo v času koronavirusa

Zdenka Mihelič

74 NOVICE IZ VERTIKALE

76 PISMA BRALCEV

76 LITERATURA

80 PLANINSKA ORGANIZACIJA

PD CELJE MATICA JE V DOBRIH DVEH LETIH OSTALO BREZ KOCBEKOVEGA DOMA NA KOROŠICI IN FRISCHAUFOVEGA DOMA NA OKREŠLJU, DVEH PLANINSKIH DOMOV NA TRASI SLOVENSKE PLANINSKE POTI.

SVOJ DAR ZA NOVI FRISCHAUF OV DOM LAHKO NAKAŽETE NA RAČUN

**ABANKA CELJE,
TRR: 0510 0801 6743 162.**

DRUŠTVO SE ZAHVALJUJE ZA VAŠ PRISPEVEK.

**POŠLJITE SPOROČILO
SMS S KLJUČNO BESEDO GR55
NA ŠTEVILKO 1919 IN PRISPEVALI
BOSTE 5 € ZA GRADNJO NOVIH
PROSTOROV DGRS KAMNIK.**

